

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 12 stycznia 2022 r.

BADK.DPK.133.188.2021

P10-85/21	Data wpływu petycji 6 grudnia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 11 stycznia 2022 r.

KODEKS KARNY WYKONAWCZY

TEMAT

**PRYZNANIE SKAZANEMU LUB TYMCZASOWO
ARESZTOWANEMU MOŻLIWOŚCI WNIESIENIA ŚRODKA
ZASKARŻENIA NA POSTANOWIENIA SĄDU PENITENCJARNEGO**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy w celu przyznania skazanemu lub tymczasowo aresztowanemu możliwości wniesienia środka zaskarżenia na postanowienia sądu penitencjarnego w przypadku złożenia przez skazanego lub tymczasowo aresztowanego skargi na działanie organu postępowania wykonawczego, które, w jego ocenie, narusza prawa obywatelskie osadzonego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Zdaniem wnoszącego petycję, obecne brzmienie art. 7 Kodeksu karnego wykonawczego nie zapewnia osadzonemu konstytucyjnego prawa do sądu.

Autor petycji podniósł, że skazany lub tymczasowo aresztowany obecnie może zaskarżyć decyzję organu postępowania wykonawczego do sądu penitencjarnego. W ocenie wnoszącego petycję, w takim przypadku sąd penitencjarny należy uznać za sąd pierwszej instancji, zaś od jego orzeczenia powinien przysługiwać środek zaskarżenia do drugiej instancji.

W konsekwencji, przywołana sytuacja powoduje dla osadzonego ograniczenie dostępu do drogi sądowej i narusza, zdaniem autora petycji, normy konstytucyjne określone w art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 78 stanowi, że każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarzania określa ustawa. W art. 178 ust. 1 Konstytucja określa się, że postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

Zasada dwuinstancyjności w postępowaniu sądowym zapewnia stronie wniesienie środka odwoławczego do drugiej instancji, jeśli orzeczenie sądu pierwszej instancji nie jest według niej satysfakcjonujące. Odwołanie wnoszone jest do organu wyższego pod względem hierarchii. Dwuinstancyjność postępowania ma na celu zapewnienie rzetelności w rozpatrywaniu spraw. Daje również możliwość naprawienia ewentualnych błędów w orzekaniu na etapie postępowania sądowego w pierwszej instancji. Dwuinstancyjność odnosi się do postępowania karnego, cywilnego oraz administracyjnego.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 53) w art. 7 przyznaje skazanemu prawo zaskarżenia do sądu decyzji organu postępowania wykonawczego (tj. prezesa sądu lub upoważnionego sędziego; sędziego penitencjarnego; dyrektora zakładu karnego, aresztu śledczego, a także dyrektora okręgowego i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej albo osoby kierującej innym zakładem przewidzianym w przepisach prawa karnego wykonawczego oraz komisji penitencjarnej; sądowego kuratora zawodowego oraz kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej lub innego organu uprawnionego przez ustawę do wykonywania orzeczeń) z powodu niezgodności wydanej decyzji z prawem, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Zgodnie z art. 3 ustawy sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, jest właściwy również w postępowaniu dotyczącym wykonania tego orzeczenia.

W sprawach określonych ustawą sądem penitencjarnym jest sąd okręgowy w okręgu, którego przebywa skazany.

Katalog spraw, w których właściwy jest sąd penitencjarny został określony w art. 7 § 2 ustawy, są to sprawy dotyczące:

- odbywania kary pozbawienia wolności,
- zastępczej kary pozbawienia wolności,
- kary aresztu wojskowego,
- kary aresztu lub zastępczej kary aresztu,
- kary porządkowej oraz środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności,
- wykonywania orzeczenia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu oraz
- środka zabezpieczającego, który polega na umieszczeniu w zakładzie psychiatrycznym.

Po rozpoznaniu skargi sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, uchyleniu albo zmianie zaskarżonej decyzji. Na postanowienie nie przysługuje środek zaskarżenia.

INFORMACJE DODATKOWE:

Prawo do zaskarżenia nie jest również tożsame z prawem do dwuinstancyjnego postępowania sądowego, choć może gwarantować realizację tego ostatniego prawa. Komentowany przepis, w przeciwieństwie do art. 176 ust. 1, znajduje zastosowanie również do postępowań pozasądowych, w tym do postępowań przedsądowych. **Artykuł 78 jest zatem adekwatnym wzorcem kontroli zarówno w sprawach, w których środek zaskarżenia rozpatruje sąd**, sprawując kontrolę nad rozstrzygnięciami organów pozasądowych, jak i w sprawach, w których środek zaskarżenia rozpatruje organ

administracji publicznej lub inny organ pozasądowy. Oba te rodzaje spraw pozostają poza zakresem normowania art. 176 ust. 1. Ten ostatni przepis, obok art. 78, będzie natomiast adekwatnym wzorcem kontroli w sprawach, do których znajduje zastosowanie zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego. Istotna różnica między porównywanymi przepisami polega również na tym, że zasada dwuinstancyjnego postępowania sądowego ma charakter absolutny, a od zasady zaskarżalności pierwszoinstancyjnych orzeczeń i decyzji ustawodawca może ustanowić wyjątki. Artykuł 78 nie przesądza spraw, w których odstępstwo od zasady zaskarżalności pierwszoinstancyjnych orzeczeń i decyzji byłoby dopuszczalne. Nie oznacza to jednak, iż ustawodawca ma pełną, niczym nieskrępowaną swobodę w ustalaniu katalogu takich wyjątków. Nie mogą one bowiem naruszać innych norm konstytucyjnych ani samej zasady ogólnej zaskarżalności, która na gruncie zwykłego ustawodawstwa stałaby się *de facto* wyjątkiem od wprowadzanej w różnych regulacjach procesowych reguły postępowania jednoinstancyjnego. Odstępstwo od reguły wyznaczonej treścią normatywną art. 78 w każdym razie powinno być podyktowane szczególnymi okolicznościami, które usprawiedliwiałyby pozbawienie strony postępowania środka odwoławczego.¹

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

---

¹ Tuleja Piotr (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, LEX.